

Laaggeletterdheid in het sociaal domein

Programma

**Gevolgen in het sociaal
domein**

Wat is laaggeletterdheid

**Aanpak laaggeletterdheid in
Leudal**

Even voorstellen

- Stichting Lezen en Schrijven is een landelijk maatschappelijke organisatie die werkt aan het voorkomen en verminderen van laaggeletterdheid.
- In opdracht van de Rijksoverheid ondersteunen wij gemeenten met het opstellen en uitvoeren van een beleid.
- We werken daarnaast aan kennisdeling en innovatie.
- **Aleida Berghorst**
- *Senior adviseur voor de regio Midden-Limburg*
- *Projectleider integrale aanpak laaggeletterdheid*
- **06-11010366**
- **aleidaberghorst@lezenenschrijven.nl**

Ken jij iemand die moeite heeft met lezen en schrijven?

**Hoeveel procent van een tekst
moet je kunnen lezen om de
inhoud te begrijpen?**

60%

Als u door ** extra * moet * die u niet van uw * kunt *, dan kunt u * een * *. Die * wordt * als * *. Deze is er * voor de meest * *. Soms zijn * een goede *. Zo * u voor * geld een * * voor uw *. En * u niet * met een * *, die u moet *.

75%

Als u door * * extra * moet maken die u niet van uw * kunt *, dan kunt u daarvoor een * aanvragen. Die * wordt verstrekt als * *. Deze is er alleen voor de meest * kosten. Soms zijn * een goede *. Zo heeft u voor * geld een goede * voor uw *. En blijft u niet * met een hoge *, die u moet *.

90%

Als u door * omstandigheden extra kosten moet maken die u niet van uw * kunt betalen, dan kunt u daarvoor een * aanvragen. Die vergoeding wordt verstrekt als bijzondere *. Deze is er alleen voor de meest * kosten. Soms zijn * een goede optie. Zo heeft u voor minder geld een goede oplossing voor uw situatie. En blijft u niet * met een hoge schuld, die u moet terugbetalen.

100%

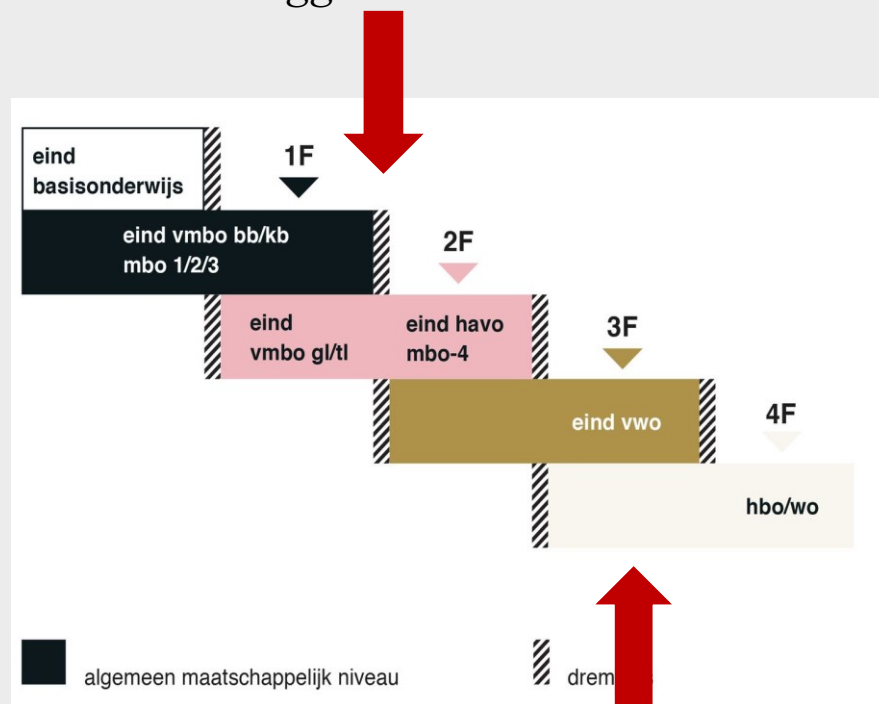
Als u door bijzondere omstandigheden extra kosten moet maken die u niet van uw inkomen kunt betalen, dan kunt u daarvoor een vergoeding aanvragen. Die vergoeding wordt verstrekt als bijzondere bijstand. Deze is er alleen voor de meest noodzakelijke kosten. Soms zijn tweedehandsartikelen een goede optie. Zo heeft u voor minder geld een goede oplossing voor uw situatie. En blijft u niet zitten met een hoge schuld, die u moet terugbetalen.

Wat is laaggeletterdheid?

- Laaggeletterdheid is een term voor mensen die moeite hebben met lezen, schrijven en/of rekenen. Vaak hebben zij daardoor ook moeite met het gebruik van een computer of een smartphone.
- Laaggeletterdheid is niet hetzelfde als analfabetisme!
- Laaggeletterden kunnen wel lezen, schrijven en/of rekenen, maar beheersen het eindniveau vmbo of niveau mbo-2/3 niet.

Maximale taalniveau laaggeletterde.

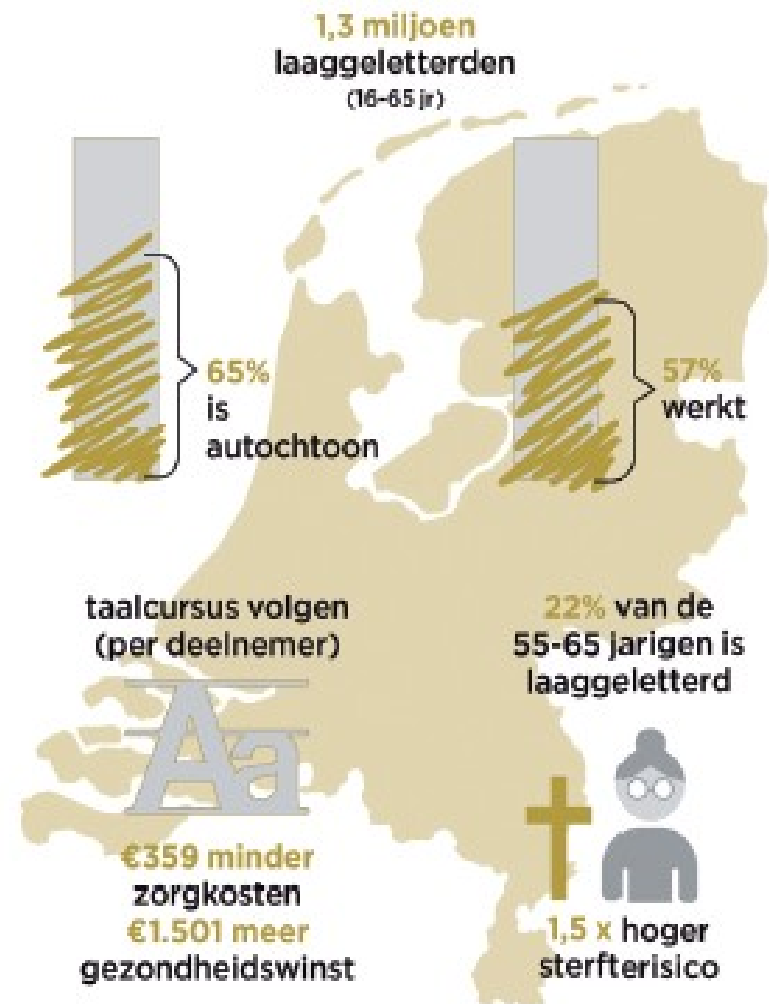
Taalniveau meeste overheidscommunicatie

Laaggeletterdheid

De cijfers

- 1 op de 9 tussen 16-65 jaar (12%);
- 1 op de 5 tussen 55-65 jaar (22%);
- 1 op de 4 ouder dan 65 jaar (25%);
- In totaal 2,5 miljoen Nederlanders ouder dan 16;
- 65% is Nederlandstalig;
- 57% werkt;
- 24% van de 15-jarigen loopt risico.

Hoe ontstaat laaggeletterd?

Thuisituatie en omgeving

→ Opgroeien in een taalarme omgeving;
→ Vroeg aan het werk vanwege financiële situatie thuis.

Onderwijs

→ Onvoldoende aandacht en begeleiding op school;
→ Weinig opleiding, spijbelen, voortijdig schoolverlaten, reizend bestaan.

Individu

→ Algemene leer- en gedragsproblemen;
→ Taalzwakte en dyslexie.

Vaardigheden verliezen

→ Mensen die in hun werk of dagelijkse routine weinig lezen of schrijven, lopen het risico die vaardigheden te verliezen.

ALTIJD EEN COMBINATIE VAN OORZAKEN

Laaggeletterdheid kost de samenleving jaarlijks...

- A. Ruim 1 miljoen
- B. Ruim 25 miljoen
- C. Ruim 65 miljoen
- D. Ruim 1 miljard**

Laaggeletterden lopen door lagere taal- en rekenvaardigheden jaarlijks inkomen mis.

€572 miljoen

Bijna 100.000 mensen leven in armoede door laaggeletterdheid.

€95 miljoen

Omdat laaggeletterden moeilijker een baan kunnen vinden, komen zij vaker in de bijstand.

€117 miljoen

De overheid ontvangt minder aan belastingen door lage inkomsten van laaggeletterden.

€80 miljoen

Laaggeletterden hebben vaker een ongezonde levensstijl en gaan daardoor vaker naar de huisarts of naar het ziekenhuis.

€257 miljoen

Gemeente **leudal**

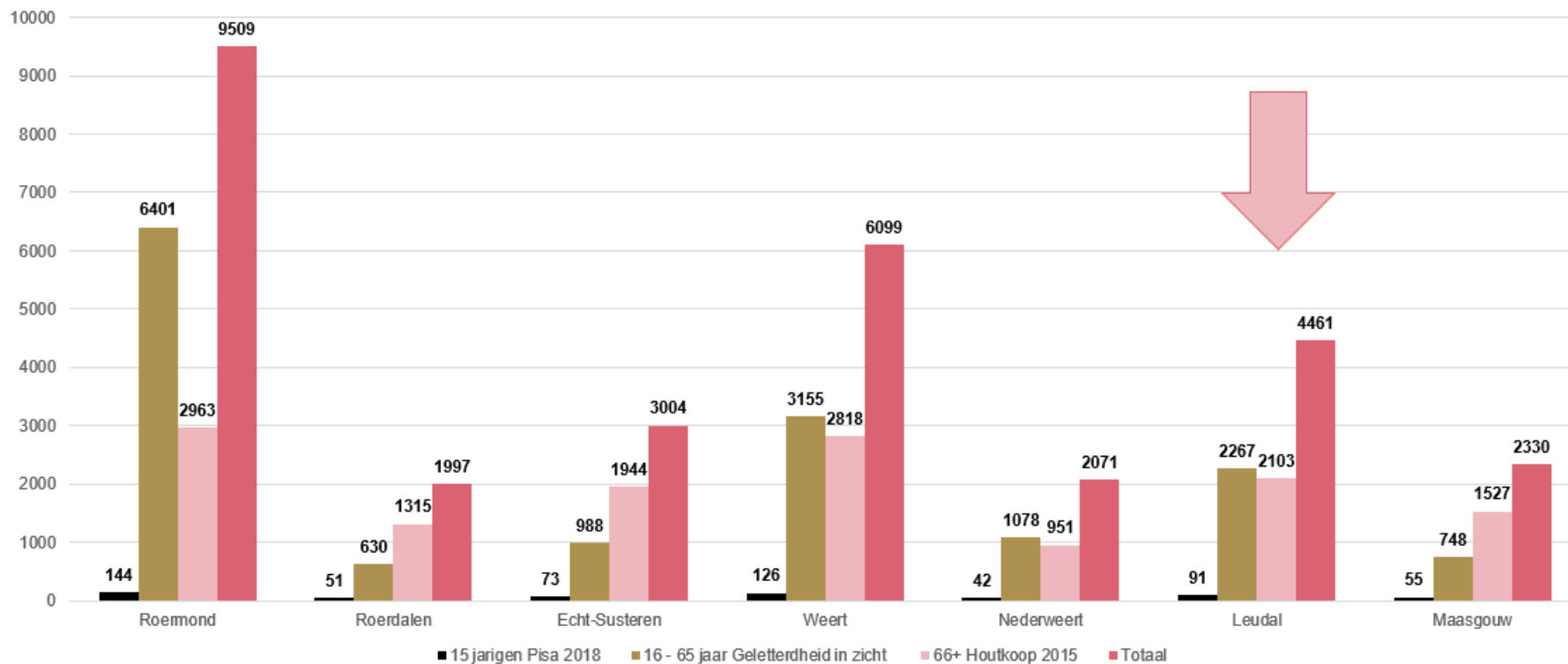

Gemeenten	Laaggeletterdheid % (alleen taal)	Laaggeletterdheid % (taal en rekenen)
Roermond	17%	25%
Roerdalen	5%	6%
Echt-Susteren	5%	6%
Weert	10%	16%
Nederweert	10%	15%
Leudal	10%	15%
Maasgouw	5%	6%
Gemiddeld Midden-Limburg	10%	15%
Gemiddeld Landelijk	12%	20%

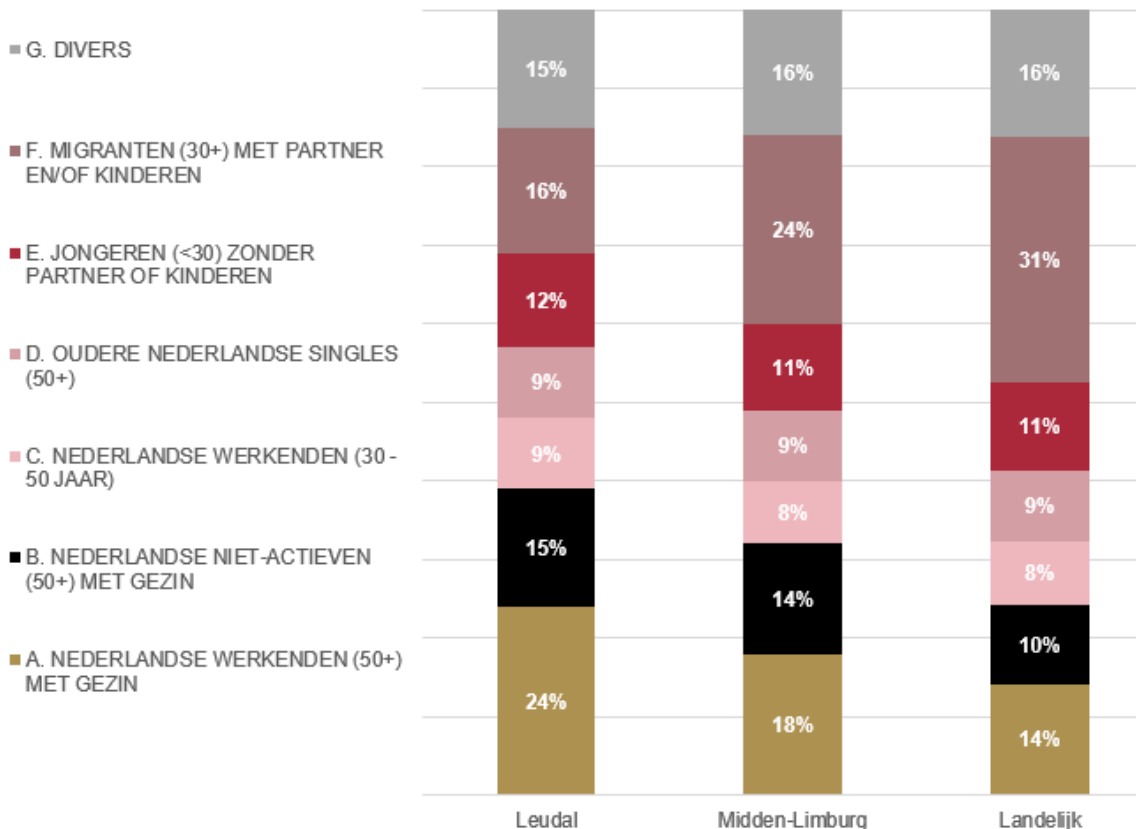
Laaggeletterdheid in Leudal

Totaal aantal laaggeletterden (alleen taal), CBS 01-01-2020

Doelgroepen in de beroepsbevolking van Leudal

Verdeling laaggeletterden per doelgroep in Leudal

- 48% van de laaggeletterden in Leudal heeft een Nederlandse achtergrond en is ouder dan 50; Dat is bovengemiddeld veel.
- 24% van de laaggeletterden in Leudal heeft een Nederlandse achtergrond, is ouder dan 50 en werkt;
- 15% van de laaggeletterden in Leudal heeft een Nederlandse achtergrond, is ouder dan 50 en niet actief (vervroegd pensioen of bijstand/WIA/WW)
- Migranten komen terug in doelgroepen G, F en E. Een aanzienlijke groep, maar een kleine groep als je het in landelijk perspectief plaatst)

Werk en participatie

- **57% van de laaggeletterden werkt.** Zij oefenen beroepen uit met een lage beroepsstatus. **25% van de langdurig werklozen is laaggeletterd.**
- Het vinden en behouden van een baan is moeilijker voor laaggeletterden.
- Taalproblemen zijn de oorzaak van één op de tien zware ongelukken in de procesindustrie.
- Een vakdiploma op het MBO is geen garantie dat iemand niet laaggeletterd is!

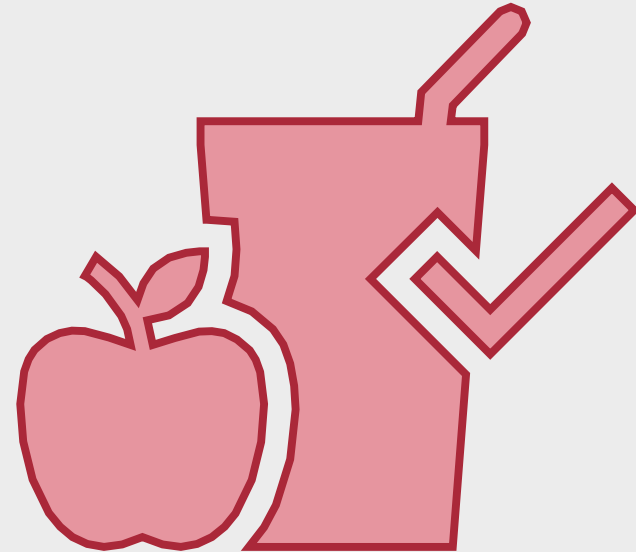
Tabel 3. Top 10 beroepen waar laaggeletterdheid en laaggecijferdheid procentueel vaak voorkomt⁶.

	Laaggeletterdheid	Geschat %	Laaggecijferdheid	Geschat %
1.	Schoonmakers	40	Schoonmakers	44
2.	Hulpkrachten bouw en industrie	37	Hulpkrachten landbouw	40
3.	Productiemachinebedieners	37	Hulpkrachten bouw en industrie	34
4.	Hulpkrachten landbouw	34	Keukenhulpen	33
5.	Keukenhulpen	27	Productiemachinebedieners	32
6.	Conciërges en teamleiders schoonmaak	27	Conciërges en teamleiders schoonmaak	28
7.	Assemblagemedewerkers	25	Hoveniers, tuinders en kwekers	27
8.	Hoveniers, tuinders en kwekers	22	Koks	25
9.	Bouwarbeiders ruwbouw	21	Kappers en schoonheidsspecialisten	24
10.	Koks	20	Assemblagemedewerkers	24

Gezondheid

- 36% van de volwassen Nederlanders heeft moeite met het vinden, begrijpen en beoordelen van informatie over hun gezondheid. Deze mensen hebben beperkte gezondheidsvaardigheden. Alle laaggeletterden behoren tot deze groep.
- Zij maken meer gebruik van zorg van een huisarts en ziekenhuis.
- Hebben moeite met het maken van keuzes die hun gezondheid verbeteren en het aanvragen van hulpmiddelen en voorzieningen.
- 40% van de laaggeletterden omschrijft hun gezondheid als matig tot slecht.

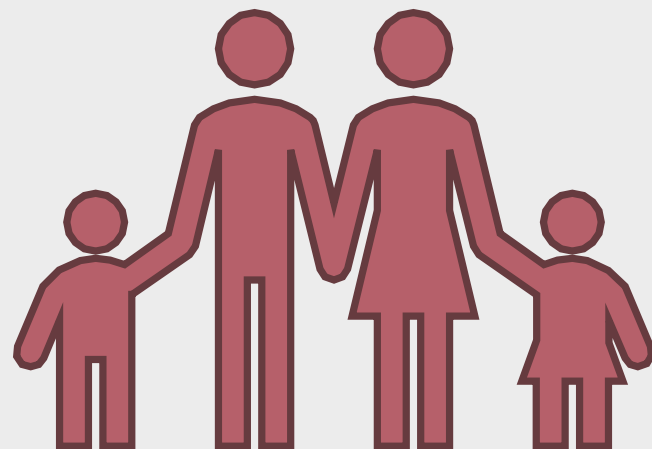
Armoede en Schulden

- Laaggeletterden zijn financieel extra kwetsbaar.
- Uit onderzoek blijkt dat meer dan **50% van de mensen met problematische schulden** laaggeletterd is.
- Het **aanpakken van taal en rekenproblemen zorgt voor een beter resultaat bij schuldhulpverlening.**
- Het aanpakken van laaggeletterdheid vergroot ook de financiële zelfredzaamheid.
- 19% van de laaggeletterden leeft minimaal 1 jaar onder de armoedegrens.
- Laaggeletterden zijn een gemakkelijk slachtoffer.

Gezin en Preventie

- 1 op de 9 ouders heeft moeite met lezen, schrijven en/of rekenen.
- 64% van laaggeletterde ouders heeft een betaalde baan, bij niet laaggeletterde ouders is dat 88%.
- Laaggeletterde ouders hebben vaak moeite om thuis de omgang met taal te stimuleren. Ze kunnen het taal- en geletterdheidsniveau van hun kinderen negatief beïnvloeden.
- Als beide ouders laagopgeleid zijn, heeft een kind een driemaal grotere kans om later laaggeletterd te worden.
- Laaggeletterdheid wordt van generatie op generatie overgedragen. Taalstimulering en ouderbetrokkenheid spelen een belangrijke rol in het voorkomen van laaggeletterdheid.

Nu ik dit zo allemaal hoor...

- A. Denk ik dat ik privé iemand ken die laaggeletterd is.
- B. Realiseer ik me dat ik op het werk af en toe contact heb met laaggeletterden.
- C. Realiseer ik me dat ik op het werk best vaak contact heb met laaggeletterden.
- D. Weet ik zeker dat ik geen laaggeletterden ken.

HET LEUDALS TAAALAKKOORD

**Iedereen moet kunnen lezen,
schrijven en/of rekenen!**

Bewust worden

Motiveren

Signaleren

Aanpakken

DEELNEMERS
LEUDALS
TAAALAKKOORD:

Gemeente **leudal**

synthese
thuis in je wijk

de Bibliotheek
Bibliocenter

Stichting
**Lezen en
Schrijven**

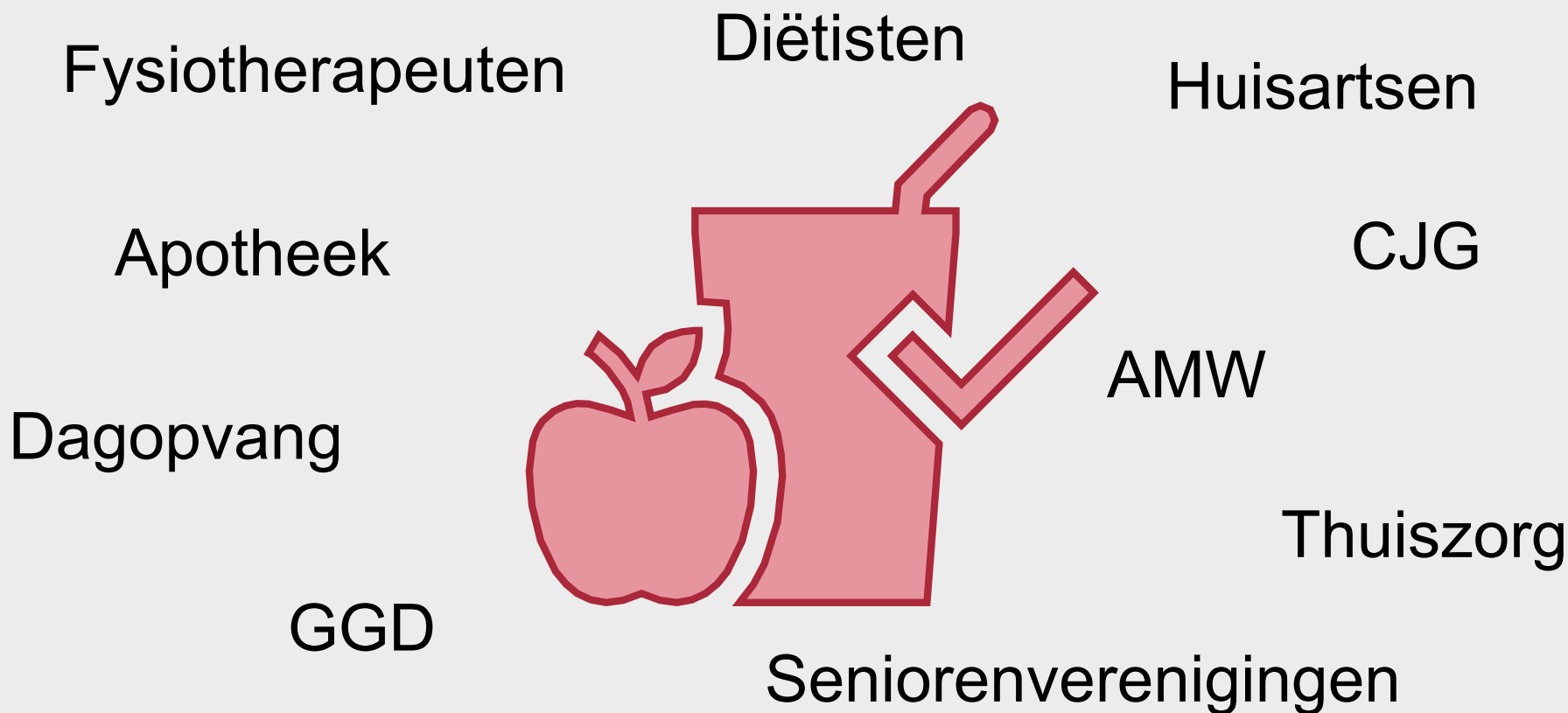

Wat gaan we doen?

- Begrijpelijke taal
- Bekendheid laaggeletterdheid
- Passend aanbod
- Trainingen
- Netwerk van partners uitbreiden

Thema 2023: Gezondheid

Ambitie

Medio 2025 zijn er honderd laaggeletterden aan de slag gegaan met het verbeteren van hun basisvaardigheden

Aanpak van Laaggeletterdheid

Wat levert dat op?

Winst voor de inwoner na een half jaar cursus

- 70% kan taalvaardigheden beter toepassen
- 50-65% toename sociale inclusie
- 53% voelt zich psychisch gezonder
- 39% voelt zich fysiek gezonder
- 20-35% heeft een betere positie op de arbeidsmarkt

Aanpak van Laaggeletterdheid

Wat levert dat op?

Voor de gemeente Leudal

- Tijdwinst: Je informatie wordt beter begrepen. De inwoner kan de gewenste communicatievormen effectief toepassen (digitaal, via formulieren, etc.).
- Minder onnodig (telefonisch) contact
- Voorkomen van fouten die gevolgen hebben voor inwoner en gemeente;
- Aanpak van laaggeletterdheid vergroot aantoonbaar de zelfredzaamheid van inwoners;
- Beter resultaat bij bijvoorbeeld schuldhulpverlening, participatie en re-integratie.

Laaggeletterdheid

Wat kan jij er aan doen?

- Gebruik begrijpelijke taal;
- Wees alert op signalen;
- Screen op laaggeletterdheid via de basismeters of contextgerichte vragen;
- Bespreek dat er hulp en ondersteuning is voor mensen die moeite hebben met lezen, schrijven, rekenen en werken met de computer;
- Help laaggeletterden op weg naar een cursus via het Digitaalhuis bij Bibliocenter!

Vragen?

